

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ**
ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО, НЕОЛІМПІЙСЬКОГО ТА АДАПТИВНОГО СПОРТУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
освітньою програмою «Спорт»

на тему: **«МОНОПОЛІЯ ТА КОНКУРЕНЦІЯ У СПОРТІ
(НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕДЕРАЦІЙ ПАУЕРЛІФТИНГУ)»**

здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня
Орлова Германа Едуардовича

Науковий керівник: Кропивницька Т.А.,
кандидат наук з фізичного виховання та
спорту, доцент

Рецензент: Харчук Т. В.,
завідувач кафедри менеджменту і
економіки спорту, доктор економічних
наук, професор

Рекомендовано до захисту на засіданні
кафедри (протокол № 4 від 3.12.2024)

Завідувач кафедри: Кропивницька Т.А.
кандидат наук з фізичного виховання та
спорту, доцент

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. КЛЮЧОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ВИДОМ СПОРТУ	7
1.1. Сутність монополії та конкуренції: поняття, види	7
1.2. Основи організаційно-управлінської діяльності з розвитку видів спорту	11
1.3. Організаційні проблеми в розвитку пауерліфтингу	15
1.4. Роль конкуренції у спорті	17
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	23
2.1. Методи дослідження	23
2.1.1. Аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі інтернет	23
2.1.2. Аналіз, синтез та узагальнення	24
2.1.3. Порівняння та аналогія	24
2.1.4. Бесіда	25
2.2 Організація дослідження	26
РОЗДІЛ 3. СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПАУЕРЛІФТИНГУ В СВІТІ	27
3.1. Міжнародний рівень управління видом спорту	27
3.2. Національні підходи в управлінні пауерліфтингом	
Висновки до розділу 3	37
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ В КОНКУРЕНТНОМУ І МОНОПОЛІСТИЧНОМУ ПІДХОДАХ В УПРАВЛІННІ ПАУЕРЛІФТИНГОМ	39
4.1. Аналіз рівня розвитку пауерліфтингу в Україні	39
4.2. Проблеми в організації та управлінні розвитком	42

пауерліфтингу в Україні	
4.3. Модель управління розвитком пауерліфтинга в Україні	44
Висновки до розділу 4	48
РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	
ДОСЛІДЖЕННЯ	49
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	55

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний спорт визначається не лише захоплюючими досягненнями атлетів, але й складними економічними та організаційними взаємодіями в його сфері. Однією з ключових аспектів цієї взаємодії є взаємовідносини між суб'єктами спортивного середовища, зокрема між федераціями, які формують конкурентне поле для розвитку пауерліфтингу. Проте, в тій же самій мірі, зростає увага до явища монополізації, яке може впливати на баланс сил та можливостей у світі спорту.

Федерації пауерліфтингу, як головні організаційні структури, впливають на формування правил гри, визначають стандарти та сприяють розвитку виду спорту. У світлі цього, дослідження взаємодії між федераціями пауерліфтингу, їхніми практиками та їх можливою конкуренцією між собою є надзвичайно важливим. З'ясування монополістичних тенденцій чи, навпаки, стимулювання конкуренції може сприяти розвитку більш ефективних та справедливих умов, а також сприяти популяризації самого виду спорту серед широкої громадськості.

У зв'язку з цим, дане дослідження ставить за мету розкрити основні аспекти монополізації та конкуренції в сфері пауерліфтингу, вивчити вплив федерацій на розвиток цього виду спорту та визначити можливі шляхи оптимізації їхньої діяльності для підтримки рівноправ'я та розвитку спортивного руху.

Проблеми монополії та конкуренції в організаційно-управлінській системі вітчизняного спорту цікавили й інших дослідників [65]. Деякі автори, такі як Prapavessis, H., Grove, J. R., & Eklund, R. C. [66], вивчали вплив конкуренції та монополії, розвиток менеджменту в спортивній індустрії. Проте в пауерліфтингу такі дослідження не зустрічаються.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконується згідно Плану НДР НУФВСУ на 2021 – 2025 рр. за

темою 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0121U108294).

Мета дослідження – виявлення оптимальних шляхів функціонування організаційно-управлінської структури в пауерліфтингу.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити підходи до управління видом спорту (монополістичний та конкурентний) та проблеми, що пов'язані з організаційним забезпеченням розвитку пауерліфтинга.

2. Проаналізувати міжнародну та національну організаційно-управлінську системи пауерліфтингу.

3. Визначити сильні та слабкі сторони монополістичного та конкурентного підходів в управлінні пауерліфтингом.

4. Запропонувати модель управління пауерліфтингом в Україні.

Об'єкт дослідження: організаційно-управлінська структура в пауерліфтингу.

Предметом дослідження: підходи в управлінні пауерліфтингом (монополістичний, конкурентний).

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет; синтез та узагальнення; порівняння та аналогія; системний підхід; експертне опитування, моделювання, математична статистика.

Наукова новизна:

- вперше здійснено порівняльний міжнародної і національної організаційної системи функціонування пауерліфтингу;

- виділено сильні та слабкі сторони монополістичного та конкурентного підходів в управлінні пауерліфтингом;

- доповнено наукові відомості про розвиток пауерліфтингу в Україні.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані федераціями пауерліфтингу для вдосконалення системи управління видом спорту, а також спеціальними закладами вищої освіти під час підготовки тренерів з пауерліфтингу, спортивних менеджерів.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота викладена на 61 сторінках друкованого тексту. Складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел. Список літератури включає 67 джерел. Матеріали дослідження ілюстровані рисунками.

РОЗДІЛ 1

КЛЮЧОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ВИДОМ СПОРТУ

1.1. Сутність монополії та конкуренції: поняття, види

Поняття монополії в спорті виникло в контексті виняткового контролю однієї організації або структури над конкретним видом спорту чи спортивним ринком. Найчастіше це пов'язано з формуванням сильних спортивних федерацій, які мають виняткове право визначати правила, організовувати змагання та контролювати учасників. З часом це може вести до створення монопольних умов, обмежуючи доступ інших структур чи конкурентів, що негативно впливає на розвиток спортивного середовища та конкуренцію.

Білявський В. М., Шепута М. М. визначають, що у контексті спорту конкуренція є важливим каталізатором для досягнення виняткових спортивних результатів. З початкового становлення спорту як галузі людської діяльності, конкуренція була вбудована в його суть. З появою різних федерацій та спортивних організацій у світі спорту, конкуренція стала ключовим фактором для покращення стандартів, технік, та стратегій, які використовують атлети. Однак, з часом, необхідність управління конкурентними відносинами призводить до появи регулятивних органів, які можуть впливати на рівень конкуренції та вести до різного роду монополізації в спортивному світі [6, с. 130].

Еволюція виникнення монополії та конкуренції в спорті демонструє, що їхня взаємодія суттєво впливає на розвиток спортивної галузі. Монопольний контроль може стимулювати великі інвестиції та розвиток, але при цьому може виникнути ризик обмеження конкуренції та створення нерівних умов для учасників. З іншого боку, конкуренція може привести до підвищення якості та відкритості у спорті, але за недостатньої регуляції може

породити непорозуміння та конфлікти між різними спортивними суб'єктами [2, с. 7-9].

Таким чином, конкуренція та монополія в сфері спорту відображають складну динаміку взаємодії між різними гравцями, яка може впливати на структуру ринку, рівень інновацій та споживчі вигоди. Конкуренція, як зазначено, є ключовим стимулом для покращення якості продуктів і послуг у сфері спорту. Вона заохочує спортивні організації до вдосконалення своїх стратегій маркетингу та управління, а також до пошуку нових способів привертання уваги глядачів та спонсорів. Додатковими особливостями конкуренції в спорті є постійний підвищений інтерес громадськості до результатів та виступів, а також велика кількість зацікавлених сторін, які мають свої власні цілі та стратегії. Таке середовище створює унікальні виклики для конкуруючих організацій і вимагає від них постійного адаптування та інновацій.

Натомість, монополія у сфері спорту характеризується одним домінуючим гравцем, який контролює велику частину ринку чи навіть весь його обсяг. У такому середовищі може бути обмежений доступ до ресурсів та можливостей для конкурентів, що може призвести до зниження рівня інновацій та якості продуктів.

Злидень І.М. визначає, що монополія може мати позитивний вплив, забезпечуючи стабільність управління та координацію діяльності на ринку, що може бути особливо важливо в організації великих заходів і подій. Важливим аспектом управління монополією є регулювання діяльності, щоб запобігти зловживанню позицією домінантного гравця та забезпечити рівноправність доступу до ринку для всіх учасників [9, с. 64-65].

Розглянемо у таблиці 1.1 підходи до сутності конкуренції між організаціями.

Таким чином, конкуренція та монополія представляють собою протилежні моделі організації ринку в сфері спорту, кожна з яких має свої характеристики та наслідки.

Таблиця 1.1 – Підходи до сутності конкуренції між організаціями.

Автор	Визначення конкуренції в спорті
Бичкова А. Ю [2, с. 7-9].	"Конкуренція в спорті - це процес боротьби між різними спортивними організаціями за приваблення уваги споживачів та спонсорів."
Котенджи Л. В. [11, с. 19].	"Конкуренція між організаціями спорту - це постійний пошук інноваційних стратегій, що дозволяють забезпечити перевагу над конкурентами у привабленні уваги аудиторії та привертанні спонсорської підтримки."
Дубовой О. В. [12, с. 235].	"У спортивному менеджменті, конкуренція між організаціями - це процес активної боротьби за обмежені ресурси, які включають у себе фінансові кошти, спортивних талантів та підтримку глядачів."
Стеценко А.І. [15, с. 35].	"Конкуренція в сфері спорту означає постійний змагальний процес між різними спортивними організаціями за домінування на ринку, приваблення спонсорів та створення привабливих для глядачів подій."
Линець М.М. [14, с. 87].	"Конкуренція між організаціями спорту полягає у змагальному процесі за лідерство на ринку, підвищення якості спортивних заходів та максимізацію прибутку шляхом привертання уваги аудиторії та спонсорів."
Воронецький Б. В. [28, с. 20].	"У спортивному менеджменті, конкуренція між організаціями - це постійний боротьба за глядачів, спонсорів та фінансові ресурси, що вимагає розвитку стратегій маркетингу, спонсорства та управління."

За визначенням Білявський В. М., Шепута М. М. конкуренція в організаціях спорту передбачає наявність кількох конкуруючих суб'єктів, які змагаються за увагу споживачів, атлетів, спонсорів та інвестиції. Ця конкурентна динаміка стимулює спортивні організації до підвищення якості своїх продуктів і подій, інновацій та пошуку нових ринків [6, с. 130].

В той же час, монополія в організаціях спорту означає домінування одного гравця чи організації на ринку, контролюючи значну частину або навіть всі його сегменти. Це може призвести до обмеження конкуренції, зниження якості послуг та продуктів, а також ускладнити доступ конкурентам до ринку. Хоча монополія може забезпечувати стабільність та ефективність в управлінні, необхідно регулярне регулювання для запобігання

зловживанню позиції доміантного гравця та забезпечення рівного доступу до ринку для всіх учасників.

Таким чином, основна відмінність між конкуренцією та монополією в організаціях спорту полягає в наявності або відсутності різноманітності суб'єктів на ринку та ступені контролю однієї організації над ним.

Поведінковий підхід, представлений авторами Іванова О., Ковальов А., підкреслює, що конкуренція в сфері спорту представляє собою процес змагання між різними спортивними організаціями за ресурси, аудиторію та фінансову підтримку. З точки зору поведінкового підходу, конкуренція визначається як чесне змагання між учасниками за досягнення високих результатів. Це вимагає від організацій спортивної індустрії розвинути ефективні стратегії маркетингу, управління та розвитку, щоб привертати увагу глядачів, спонсорів та атлетів [1, с. 125].

У контексті монополії в сфері спорту, одна організація контролює значну частину або навіть увесь ринок, обмежуючи конкуренцію та встановлюючи власні правила гри. З точки зору структурного підходу, монополія може призвести до зниження рівня конкуренції та інновацій, оскільки відсутня конкуренція стимулює зниження мотивації до вдосконалення та пошуку нових шляхів розвитку.

Функціональний підхід, представлений Скрипченко І.Т., Скрипченко О.Т., підкреслює, що постійно виникають нові види спорту та змінюються тренувальні підходи. В умовах монополії, цей підхід наголошує на необхідності регуляції та контролю за діяльністю організації-монополіста, щоб запобігти можливому зловживанню позицією доміанта на ринку та забезпечити рівний доступ для усіх учасників спортивного середовища [20, с. 87].

Загальний висновок полягає в тому, що конкуренція та монополія в спорті є складними явищами, що впливають на всі аспекти спортивної індустрії. Розуміння цих понять з різних підходів дозволяє краще розуміти та

ефективно управляти спортивною діяльністю з метою сприяти розвитку та досягненню високих результатів.

1.2. Основи організаційно-управлінської діяльності з розвитку видів спорту

Пауерліфтинг виник з тих вправ, які спочатку використовувались для розвитку сили в рамках важкої атлетики. Початково, цей вид спорту включав різноманітні рухи, такі як згинання рук зі штангою стоячи, жим штанги через голову та інші подібні вправи. Ці тренування набули популярності в Європі в 40-50-х роках минулого століття. До середини 60-х років були встановлені основні правила змагань, і різні країни розпочали проводити свої національні турніри з пауерліфтингу.

Пауерліфтинг - це вид силового спорту, у якому спортсмени ставлять перед собою завдання подолати максимальний опір ваги, яку вони самі важать (табл. 1.2). Його також називають силовим триборством, оскільки до змагань входять три вправи: присідання зі штангою, жим лежачи та станова тяга штанги.

Таблиця 1.2 – Основна характеристика пауерліфтингу

Визначення	Опис
Пауерліфтинг	Вид силового спорту, в якому спортсмени встановлюють перед собою завдання подолати максимальний опір ваги, яку вони самі важать.
Силове триборство	Інший термін для пауерліфтингу, що вказує на характер змагань, в яких виконуються три ключові вправи: присідання зі штангою, жим лежачи та станова тяга.
Максимальний опір ваги	Основна мета пауерліфтингу, що передбачає подолання найважчого опору ваги під час виконання трьох конкретних вправ.
Присідання зі штангою	Одна з трьох вправ у пауерліфтингу, де спортсмени виконують глибокі присідання з вагою на спині.
Жим лежачи	Вправа, включена до силового триборства, при якій спортсмени в положенні лежачи жмуть штангу від грудей.

Станова тяга штанги	Третя вправа у силовому триборстві, де спортсмени піднімають штангу з полу до вертикального положення.
---------------------	--

Пауерліфтинг входить до програми Паралімпійських ігор, проте тут представлена лише одна вправа - жим штанги лежачи без спеціального обладнання.

Щодо Олімпійських ігор, пауерліфтинг у їхню програму не включений. Однак цей вид спорту знайшов своє місце в програмі Всесвітніх ігор, які організовані під егідою Міжнародного олімпійського комітету.

Основна увага, як визначає Заїкін А. В. в пауерліфтингу зосереджена на силових показниках. Тут не враховується, як виглядає фігура, на відміну від бодібілдингу. Під час змагань спортсмени змагаються у різних вагових категоріях, і участь можуть брати чоловіки, жінки та підлітки. Оцінка спортсменів відбувається на основі сумарної максимальної ваги, піднятої у трьох вправах. У випадку рівних результатів віддається перевага учаснику з меншою масою тіла [27, с. 175].

Нижче наведено основні організації, які активно діють в цій галузі в Україні:

- Федерація пауерліфтингу України (UPF) є національною організацією, яка активно діє з 1991 року та має статус національної федерації спорту. Вона встановила партнерські зв'язки з Міністерством молоді та спорту України та стала членом Міжнародної організації пауерліфтингу (IPF) у 1992 році. ФПУ має представництва в усіх областях України.

- Ukrainian Powerlifting Committee (UPC), заснований у 2014 році, є комітетом пауерліфтингу України. Він організовує та проводить різноманітні змагання і є офіційним резидентом міжнародних організацій GPA-Drug Free і GPA-IPO в Україні.

- Всеукраїнська організація пауерліфтингу (ВПА) функціонує з 2006 року як громадська організація. Вона влаштовує та проводить різні змагання та має представництва в багатьох регіонах України.

- Українська бездопінгова федерація пауерліфтингу (УБФП), що розпочала свою діяльність у 2007 році, спеціалізується на проведенні різних видів змагань по всій території України.

- Всесвітній пауерліфтинговий альянс (WPA) Ukraine є офіційним представником світової організації World Powerlifting Alliance (WPA) в Україні. Заснована у 2010 році, ця організація виконує роль бази для українського відділення і сприяє створенню європейського підрозділу WPA. Її основним завданням є організація та проведення змагань як в Україні, так і в інших країнах.

- Федерація пауерліфтингу України (WPF-KRAWA) представляє незалежну федерацію пауерліфтингу в Україні, створену для підтримки та розвитку найкращих спортсменів. Ця федерація організовує турніри в різних містах України, сприяючи спортивному захопленню.

- Глобальний союз пауерліфтингу в Україні (GPC Ukraine), визначається як організація, керована самими спортсменами. Вона регулярно проводить турніри для як аматорів, так і професіоналів, охоплюючи різні міста України.

- Федерація пауерліфтингу України RAW 100% діє з 2010 року та має представництва у різних областях України. Ця організація організовує та проводить різноманітні змагання по всій країні, зосереджуючись на натуральному пауерліфтингу.

Таблиця 1.3 – Порівняльна характеристика організацій пауерліфтингу

Критерії / Організація	(ФПУ)	(UPC)	(ВПА)	(УБФП)	(WPA Ukraine)	(GPC Ukraine)
Сайт	fpu.com.ua	ukrpowerlifting.org	vpa.org.ua	ubfp.org.ua	wpa.com.ua	gpcua.com
Facebook	facebook.com/FPUUkraine	facebook.com/upc.ua	facebook.com/VPApowerlifting	-	facebook.com/WPAUkraine	https://www.facebook.com/groups/385321058648015
Instagram	@fpu_ukraine	-	-	-	-	https://www.instagram.com/gpc_ua
Засновано	1991	2014	2006	2007	2010	2016
Членство у міжнарод. орг-ях	IPF	GPA-Drug Free і GPA-IPO в Україні	-	-	WPA	GPA-Drug Free і GPA-IPO в Україні
Представництва в областях	В усіх областях України	Охоплюючи різні міста України	В багатьох регіонах України	Охоплюючи різні міста України	Охоплюючи різні міста України	Охоплюючи різні міста України

Як стверджує Стеценко А.І. створення багатьох організацій, що займаються пауерліфтингом в Україні, може бути пояснене кількома факторами: [15, с.234].

- Різноманітність підходів та методик. Різні федерації та комітети можуть мати власні правила, норми та методики проведення змагань. Це відображає різні підходи до спортивної практики та сприяє розвитку різноманітності форм пауерліфтингу.

- Регіональні особливості. Україна є великою країною з різноманітними культурними, економічними та соціальними особливостями в різних регіонах. Тому існування різних організацій може враховувати ці регіональні відмінності та потреби спортсменів.

- Конкуренція між різними організаціями може бути стимулом для підвищення якості та ефективності проведення змагань, розвитку спортивної інфраструктури та підтримки спортсменів.
- Демократизація. Створення нових організацій може відображати демократичний принцип доступу до спорту та можливість для різних груп спортсменів мати власні платформи для виступів та розвитку.
- Специфічні потреби та інтереси. Різні організації можуть спрямовуватися на різні аспекти пауерліфтингу, такі як бездопінговість, натуральний пауерліфтинг, жіночий або молодіжний пауерліфтинг тощо.

У цілому, наявність різних організацій в галузі пауерліфтингу в Україні відображає широкий спектр інтересів та потреб у спортивній діяльності та сприяє розвитку різноманітних напрямків у цій сфері.

1.3. Організаційні проблеми в розвитку пауерліфтингу

Розвиток спортивних дисциплін часто залежить від ефективності їхньої організаційної структури та управлінських рішень. У цьому контексті, пауерліфтинг, як одна з найпопулярніших силових видів спорту, не є винятком. Відтак, вивчення та аналіз організаційних проблем, що впливають на розвиток цієї дисципліни, має важливе значення для подальшого просування та зростання пауерліфтингу як спортивної галузі.

Вчені Іванова О., Ковальов А вважають організаційні проблеми в розвитку пауерліфтингу широким спектром складних питань, які впливають на ефективність та стабільність цієї спортивної дисципліни. Серед основних проблем вони виділяють такі як: [1, с.125].

Бюрократичні перешкоди. Наявність складних адміністративних процедур та великої кількості формальних документів може ускладнювати роботу пауерліфтингових організацій та збільшувати час на вирішення питань.

Фінансові обмеження. Недостатнє фінансування може стати серйозною перешкодою для розвитку пауерліфтингу, оскільки ця дисципліна вимагає

великих витрат на спортивне обладнання, оренду або будівництво спортивних об'єктів, оплати тренерського персоналу та інші витрати.

Недостатня участь у масових заходах. Пауерліфтинг часто не має достатньої популярності серед масової аудиторії порівняно з іншими видами спорту, що може призвести до обмеженого інтересу спонсорів та медійної уваги.

Недостатнє управління та лідерство. Відсутність чіткої стратегії розвитку, недостатній професіоналізм в управлінні та відсутність ефективного лідерства можуть гальмувати розвиток пауерліфтингу на різних рівнях.

Проблеми з антидопінговим контролем. Наявність допінгу серед спортсменів може впливати на довіру до пауерліфтингу як до чесної та справедливої спортивної дисципліни.

Нерівні умови для розвитку. У різних країнах можуть існувати нерівні умови для розвитку пауерліфтингу, такі як різниця в фінансуванні, доступ до спортивної інфраструктури та рівень підтримки від держави.

У таблиці 1.4 виділимо основні організаційні проблеми організацій в спорті пауерліфтинг.

Таблиця 1.4 – Основні організаційні проблеми організацій в спорті пауерліфтинг [3-5].

Організаційна проблема	Пояснення
Низька професіоналізація тренерського складу	Недостатнє професійне навантаження та низький рівень кваліфікації тренерів обмежують розвиток спортсменів.
Відсутність науково-дослідницької бази	Недостатність наукових досліджень та наукової підтримки ускладнює впровадження новітніх методик тренувань.
Проблеми зі спонсорською підтримкою	Недостатня інвестиційна привабливість для спонсорів обмежує фінансові можливості організацій пауерліфтингу.
Проблеми з інфраструктурою та обладнанням	Недостатня кількість та якість спортивних майданчиків та обладнання ускладнюють тренувальний процес.
Недостатня міжнародна	Відсутність ефективного механізму

співпраця та взаємодія	міжнародного співробітництва та обміну досвідом ускладнює інтеграцію організацій в міжнародну спортивну спільноту.
Проблеми маркетингом та брендуванням	Недостатнє використання маркетингових стратегій та брендування обмежує можливості генерації доходів та розвитку спортивної індустрії.

Для подолання організаційних проблем у розвитку пауерліфтингу необхідне посилення управлінського потенціалу, збільшення фінансової стабільності, підвищення професійного рівня тренерського складу та активізація міжнародної співпраці. Тільки комплексні заходи з вирішення цих проблем дозволять забезпечити сталий та успішний розвиток пауерліфтингу як виду спорту.

1.4. Роль конкуренції у спорті

В цілому, еволюція монополії та конкуренції в спорті відображає складні взаємини, що потребують уважного наукового аналізу та ефективного управління для забезпечення балансу між стимулюванням розвитку спорту та збереженням його чесної та конкурентоспроможної природи.

В даний час існує безліч різних підходів до сутності поняття «конкуренція». При цьому всі вони зводяться до трьох основних: поведінковий, структурний, функціональний (табл. 1.5).

Берницька Д.І. визначає, що конкуренція в спорті, зокрема у пауерліфтингу, відіграє важливу роль у розвитку цієї спортивної дисципліни та досягненні високих спортивних результатів. Перш за все, конкуренція стимулює спортсменів до досягнення власного потенціалу та вдосконалення навичок. Змагання з іншими атлетами заохочує спортсменів до постійного підвищення свого рівня фізичної підготовки, технічної майстерності та ментальної міцності. Крім того, конкурентна атмосфера спонукає

спортсменів до пошуку нових методик тренувань та стратегій, що сприяють їхньому подальшому розвитку [4, с.35-36].

Таблиця 1.5 – Підходи до сутності поняття «конкуренція в спорті»

Підхід	Сутність підходу	Автор
Поведінковий	Конкуренцію в спорті можна сприймати як чесне змагання, що відбувається між учасниками, такими як спортсмени та команди, за отримання найбільш вигідних умов для досягнення високих результатів. У цьому контексті конкуренція представляє собою боротьбу за обмежені спортивні можливості та досягнення високих спортивних досягнень, коли попит на успіх перевищує кількість доступних спортивних можливостей.	Іванова О., Ковальов А.. [1].
Структурний	Коли ми розглядаємо конкуренцію у спорті, ми аналізуємо стан спортивного середовища, його структуру та умови, які в ньому існують. З погляду структурного підходу можна виокремити чотири типи спортивного середовища: ситуацію досконалої конкуренції, монополістичної конкуренції, олігополії та монополії, які визначають різні форми змагання та умови у світі спорту.	Злидень І.М, Берницька Д.І. [4].
Функціональний	У сфері спорту конкуренцію можна розглядати як постійний та динамічний процес, що змінюється, де постійно виникають нові види спорту, тренувальні методи та організаційні структури, що формують нові вимоги та можливості для учасників.	Скрипченко І.Т., Скрипченко О.Т. [20].

Таким чином, конкуренція в пауерліфтингу має значний вплив на підвищення рівня спортивної культури та розвитку спортивної інфраструктури. Постійна боротьба за перемогу спонукає організаторів змагань, тренерів та спортсменів до пошуку інноваційних рішень у підготовці та проведенні змагань. Це може включати в себе впровадження нових методів тренувань, модернізацію спортивних майданчиків та обладнання, а також вдосконалення правил та умов проведення змагань. Крім

того, конкуренція має значний вплив на привернення уваги глядачів та спонсорів до спорту пауерліфтингу. Захоплюючі та напружені змагання привертають широку аудиторію, що сприяє популяризації цієї спортивної дисципліни та збільшенню телевізійних трансляцій та спонсорської підтримки. Спортивні організації та атлети активно працюють над підвищенням свого професіоналізму та привабливості для спонсорів, що сприяє розвитку спортивної індустрії в цілому.

Отже, конкуренція у спорті пауерліфтингу є не лише стимулом до досягнення високих результатів для спортсменів, але і ключовим фактором у розвитку самої галузі, сприяючи підвищенню рівня спортивної культури, популяризації спорту серед глядачів та приверненню спонсорської уваги

Конкуренція між організаціями пауерліфтингу в Україні має значний вплив на розвиток цієї спортивної галузі та на взаємодію з атлетами, тренерами та фанатами цього виду спорту. Перш за все, конкуренція спонукає організації до постійного підвищення якості своїх послуг та заходів, які вони проводять. Конкурентна боротьба змушує кожен організацію шукати нові ідеї та інноваційні підходи в організації змагань, підготовці спортсменів та просуванні спорту в цілому. Далі, конкуренція сприяє розширенню спектру пропонованих послуг та подій у галузі пауерліфтингу.

Змагання між спортсменами в пауерліфтингу також сприяє розвитку цього виду спорту в цілому, збільшуючи його популярність та привертаючи нових учасників. Однак, важливо забезпечити справедливу конкуренцію та уникнути зловживання владою або порушень правил, щоб зберегти цінності чесності та спортивної духу в цьому виді спорту.

Отже, конкуренція між організаціями пауерліфтингу в Україні сприяє стимулюванню розвитку та вдосконаленню спортивної галузі, розширенню спектру подій та послуг, підвищенню рівня професіоналізму та ефективності діяльності, що в кінцевому підсумку призводить до зростання популярності та привабливості пауерліфтингу серед спортсменів та глядачів.

Висновки до розділу 1

Таким чином, в сфері спорту конкуренція та монополія взаємодіють у складній динаміці, яка впливає на структуру ринку, рівень інновацій та користь для споживачів. Конкуренція виступає ключовим фактором, що стимулює покращення якості продуктів і послуг у спортивній галузі. Вона примушує спортивні організації вдосконалювати свої маркетингові стратегії та методи управління, а також активно шукати нові способи залучення уваги глядачів та спонсорів.

У спорті конкуренція має свої особливості, такі як постійний інтерес громадськості до результатів та виступів, а також велика кількість зацікавлених сторін з власними цілями та стратегіями. Це середовище створює унікальні виклики для конкуруючих організацій і вимагає від них постійної адаптації та інновацій.

У розвитку пауерліфтингу можуть виникати різноманітні організаційні проблеми. Одна з них - це недостатня розвиненість спортивної інфраструктури, такої як тренувальні бази та спортивні зали, що може обмежувати доступність цього виду спорту для багатьох людей. Також можуть виникати проблеми з фінансуванням, особливо для аматорських спортсменів, які можуть мати обмежений доступ до коштів на тренування та участь у змаганнях. Додатково, можуть виникати проблеми з організацією змагань та їхньою регламентацією, такі як питання правил, арбітражу та безпеки учасників. Таким чином, конкуренція відіграє важливу роль у спорті пауерліфтингу, як і в будь-якому іншому виді спорту. Вона стимулює спортсменів до досягнення високих результатів та постійного покращення своїх навичок.

Україна має різноманітну спортивну інфраструктуру у сфері пауерліфтингу, що представлена різними організаціями. Основні федерації та комітети, такі як Федерація пауерліфтингу України (UPF), Ukrainian Powerlifting Committee (UPC), Всеукраїнська організація пауерліфтингу (ВПА), Українська бездопінгова федерація пауерліфтингу (УБФП),

Всесвітній пауерліфтинговий альянс (WPA) Ukraine, Федерація пауерліфтингу України RAW 100% і Глобальний союз пауерліфтингу в Україні (GPC Ukraine), різняться за різними параметрами, включаючи час заснування, членство у міжнародних організаціях, представництво в регіонах та активність в соціальних мережах.

Заснування різних організацій у пауерліфтингу пояснюється різноманітністю підходів та методик у проведенні змагань, регіональними особливостями, конкуренцією між ними, демократизацією доступу до спорту та специфічними потребами та інтересами спортсменів. Наявність різних організацій в галузі пауерліфтингу в Україні відображає широкий спектр інтересів та потреб у спортивній діяльності та сприяє розвитку різноманітних напрямків у цій сфері.

Взаємодія між цими організаціями сприяє спільному розвитку пауерліфтингу в Україні, створенню сприятливих умов для спортсменів та підвищенню рівня конкуренції, що, в свою чергу, може сприяти підвищенню якості проведення змагань та розвитку спортивної інфраструктури. Завдяки конкурентній боротьбі організації стараються розробляти різноманітні формати змагань, тренувальні програми та інші спортивні події, що робить спорт доступнішим та цікавішим для широкої аудиторії. Крім того, конкуренція між організаціями пауерліфтингу сприяє підвищенню рівня професіоналізму та ефективності їхньої діяльності. Для збереження та залучення атлетів, тренерів та підтримки спонсорів організації змушені надавати високоякісні послуги та демонструвати професійний підхід до своєї роботи.

Узагальнюючи, можна сказати, що в Україні існує значна кількість організацій, які активно діють у галузі пауерліфтингу. Ці організації виконують різні функції, включаючи організацію змагань, розвиток спортивної інфраструктури, популяризацію та підтримку спортсменів. Вони мають різні статуси та партнерські зв'язки як на національному, так і на міжнародному рівнях. Ця різноманітність організацій відображає

різноманіття інтересів і підходів до пауерліфтингу в Україні. Вона також створює конкурентне середовище, яке може стимулювати інновації та покращення у цій галузі. Однак, це також може призвести до конфліктів та дублювання зусиль. Тому важливо, щоб ці організації співпрацювали та координували свою діяльність для досягнення загальних цілей розвитку пауерліфтингу в Україні.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи дослідження

У процесі виконання роботи використовувалися такі методи дослідження, обумовлені змістом поставлених завдань:

1. аналіз літературних, документальних джерел та інформації мережі «Інтернет»;
2. аналіз, синтез та узагальнення;
3. порівняння і аналогія;
4. бесіда з фахівцями;
5. математична статистика.

2.1.1. Аналіз літературних джерел, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет. Аналіз літературних, документальних джерел та інформації з Інтернету щодо теми "Монополія та конкуренція у спорті на прикладі діяльності федерацій пауерліфтингу" дозволено розуміння динаміки спортивного ринку та взаємодії між різними учасниками цієї галузі.

Проаналізовані літературні джерела, монографії та дисертації таких вчених, як Гордієнко Ю. В. [25], Воронецький Б. В. [28], Грибан Г. П., Мичка І. В. [30], Завидівська Н. Н. [26], Котенджи Л. В. [11], Балабанова Л. В. [3], які містили теоретичні аспекти монополії та конкуренції в спорті, а також аналіз конкретних випадків з історії спортивної індустрії. Наприклад, дослідження про роль федерацій у формуванні ринку пауерліфтингу, вплив їхньої діяльності на рівень конкуренції та доступність спорту для широкого кола людей.

Документальні джерела, такі як звіти та офіційні документи федерацій пауерліфтингу [18, 19, 24], надали конкретну інформацію про їхню структуру, стратегії розвитку, партнерські зв'язки та вплив на спортивний ринок.

Інформація з Інтернету містила новини, статті, інтерв'ю та інші матеріали, які описували актуальні події та тенденції у сфері пауерліфтингу. Дана інформація стала важливим джерелом для вивчення останніх змін у структурі ринку, конкурентної боротьби між федераціями, а також зусиль національних та міжнародних організацій з регулювання спортивної індустрії.

Аналіз цих джерел дозволив зрозуміти, як монополія та конкуренція впливають на розвиток пауерліфтингу як спортивної дисципліни, а також визначити можливі шляхи оптимізації діяльності федерацій для сприяння конкурентоспроможності та доступності спорту для всіх бажаючих.

2.1.2. Аналіз, синтез та узагальнення. Метод аналізу, синтезу та узагальнення стали ключовим інструментом дослідження теми. Дані методи дали можливість зробити докладний розбір існуючих джерел та інформації для встановлення зв'язків, виявлення закономірностей та узагальнення результатів дослідження. Синтез полягав в об'єднанні отриманих даних та встановленні взаємозв'язків між ними. Узагальнення включало в себе формулювання висновків та рекомендацій на основі проведеного аналізу та синтезу.

Отримані результати дослідження аналізувалися, синтезувалися, узагальнювалися. Це дозволило зробити висновки, підготувати практичні рекомендації. За допомогою синтезу ми об'єднали інформацію про різні федерації, їх конкурентні переваги та недоліки, взаємодію з урядовими органами та міжнародними спортивними організаціями.

Отже, метод аналізу, синтезу та узагальнення дозволив систематизувати інформацію, встановити зв'язки між різними аспектами теми та зробити об'єктивні висновки щодо її вивчення.

2.1.3. Порівняння та аналогія. Метод порівняння та аналогії стали важливим інструментом для дослідження теми. Метод порівняння

передбачає зіставлення різних аспектів діяльності різних федерацій пауерліфтингу для виявлення схожих та відмінних рис, а також використання аналогій для кращого розуміння проблеми.

Ці методи використовувалися для порівняння організаційної системи управління міжнародного і національного рівнів. Також порівнювалися діяльність функціонуючих вітчизняних федерацій пауерліфтингу.

Метод аналогії був використаний для зрозуміння впливу монополії та конкуренції у сфері пауерліфтингу, шляхів взаємодії різних федерацій, а також перспектив розвитку спортивної галузі.

Використання методу порівняння та аналогії дозволив зрозуміти особливості діяльності різних федерацій пауерліфтингу, виявити їхні переваги та недоліки, а також визначити можливі шляхи для поліпшення ситуації в галузі. Отже, ці методи є важливим інструментом для комплексного аналізу теми та формування об'єктивних висновків.

2.1.4. Бесіда. Метод бесіди передбачав залучення кваліфікованих фахівців або експертів з галузі спорту для отримання їхніх думок, оцінки та рекомендацій щодо вивчаємої теми.

Під час бесіди ми зверталися до фахівців ($n = 4$) в даному виді спорту, які мають глибокі знання та досвід у сфері пауерліфтингу та опитували їх стосовно нашої теми дослідження «Монополія та конкуренція у спорті на прикладі діяльності федерацій пауерліфтингу». В бесіді взяли участь тренери та президенти федерації.

Фахівці надавали свої оцінки та рекомендації щодо розкриття різних аспектів монополії та конкуренції у сфері пауерліфтингу. Наприклад, вони давали поради як описати вплив діяльності різних федерацій на розвиток спорту, ефективність їхніх стратегій, а також можливі перешкоди для розвитку галузі.

Результати бесіди були використані для формулювання рекомендацій. Цей метод дозволив отримати об'єктивні та досвідчені точки зору з різних сторін проблеми та сприяв виробленню комплексного розуміння ситуації.

2.2. Організація дослідження

Перший етап (жовтень 2023– березень 2024 р.) Проведення пошуку та аналізу науково-методичної літератури, спеціальних досліджень та статистичних даних щодо монополії та конкуренції в спорті, з особливим акцентом на пауерліфтинг. Формулювання мети та завдань дослідження, визначення предмету та об'єкту дослідження, а також наукової новизни, практичної та теоретичної значущості роботи. Вибір адекватних методів дослідження, таких як аналіз літературних джерел, інтерв'ю з експертами у галузі спорту та пауерліфтингу, аналіз статистичних даних тощо.

Підготовка першого розділу дослідження, що міститиме теоретичні аспекти монополії та конкуренції у спорті, включаючи їх визначення, основні характеристики та взаємозв'язок з діяльністю федерацій пауерліфтингу.

Другий етап (квітень – травень 2024 р.) Проведення емпіричного дослідження, спрямованого на аналіз особливостей функціонування федерацій пауерліфтингу щодо монополії та конкуренції. Збір даних про рівень розвитку федерацій, їх структуру та функціонування. Бесіди з фахівцями. Оформлення розділу 2 і 3 роботи.

Третій етап (червень – листопад 2024 р.) - аналіз отриманих результатів дослідження, формулювання висновків. Підготовка четвертого та п'ятого розділів дослідження. Оформлення роботи для захисту.

РОЗДІЛ 3

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПАУЕРЛІФТИНГУ В СВІТІ)

3.1. Міжнародний рівень управління видом спорту

У 1972 році була утворена Міжнародна федерація пауерліфтингу (IPF), а рік по тому, у 1973, відбувся перший чемпіонат світу з цього виду спорту. У 1986 році був створений Всесвітній конгрес пауерліфтингу (World Powerlifting Congress) [36].

Міжнародна федерація пауерліфтингу (IPF) є єдиною організацією з пауерліфтингу, яка входить до складу Альянсу незалежних визнаних членів спорту (AIMS) та Асоціації Всесвітніх ігор (IWGA). AIMS – асоціація міжнародних спортивних федерацій, які не визнані МОК, але прагнуть цього і спільними зусиллями рухаються до цієї мети. В свою чергу, AIMS є членом глобального об'єднання міжнародних спортивних федерацій – SportAccord.

Членство в цих організаціях надає IPF міжнародне визнання і дозволяє брати участь у Всесвітніх іграх, що є важливою подією для неолімпійських видів спорту. Це сприяє популяризації пауерліфтингу на світовій арені та залученню нових учасників до цього виду спорту [36].

IPF підписала кодекс Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA), що демонструвало її відданість боротьбі з допінгом і забезпеченню чесної гри. Підписання кодексу WADA означало, що всі змагання, організовані IPF, проводяться відповідно до міжнародних стандартів антидопінгового контролю. Членство IPF в IWGA та AIMS, підписання кодексу WADA, сприяло підвищенню престижу пауерліфтингу на міжнародній арені, що в свою чергу допомогло привернути увагу до цього виду спорту, залучити нових спортсменів і забезпечити високу якість проведення змагань. Визнання МОК також відкрило можливості для додаткового фінансування та підтримки з боку національних спортивних організацій і урядів, що сприяло подальшому розвитку пауерліфтингу у світі.

IPF продовжувало відігравати важливу роль у розвитку пауерліфтингу на міжнародному рівні, забезпечуючи відповідність високим стандартам організації змагань та боротьби з допінгом. Співпраця з WADA було свідченням її відданості принципам допінг контролю і розвитку спорту [36].

З того часу й дотепер кількість різних організацій, що розвивають пауерліфтинг, постійно збільшується. Проте найбільш авторитетною залишається Міжнародна федерація пауерліфтингу. Саме вона представляє вид спорту на Всесвітніх універсиадах та Міжнародних іграх ветеранів.

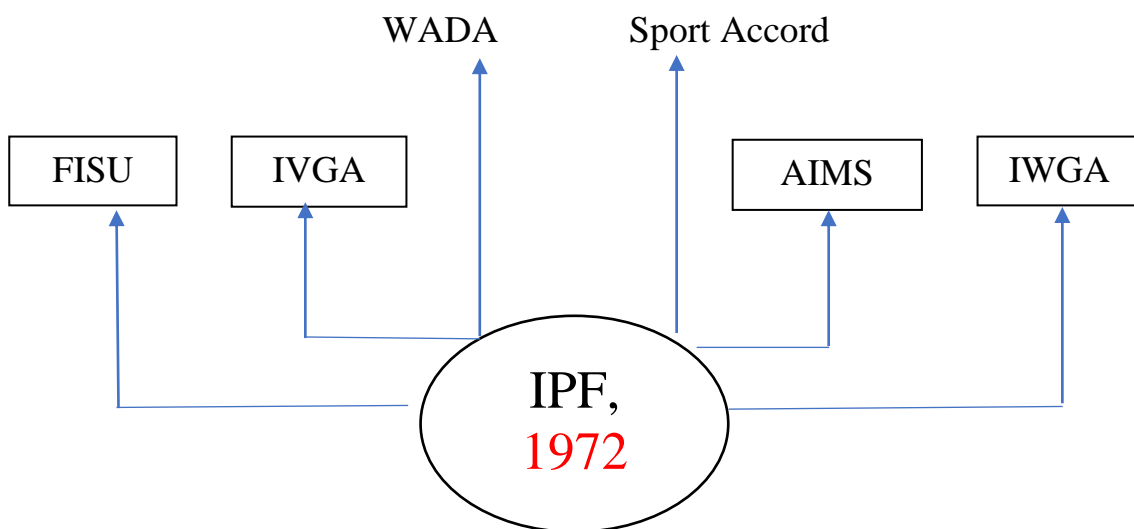
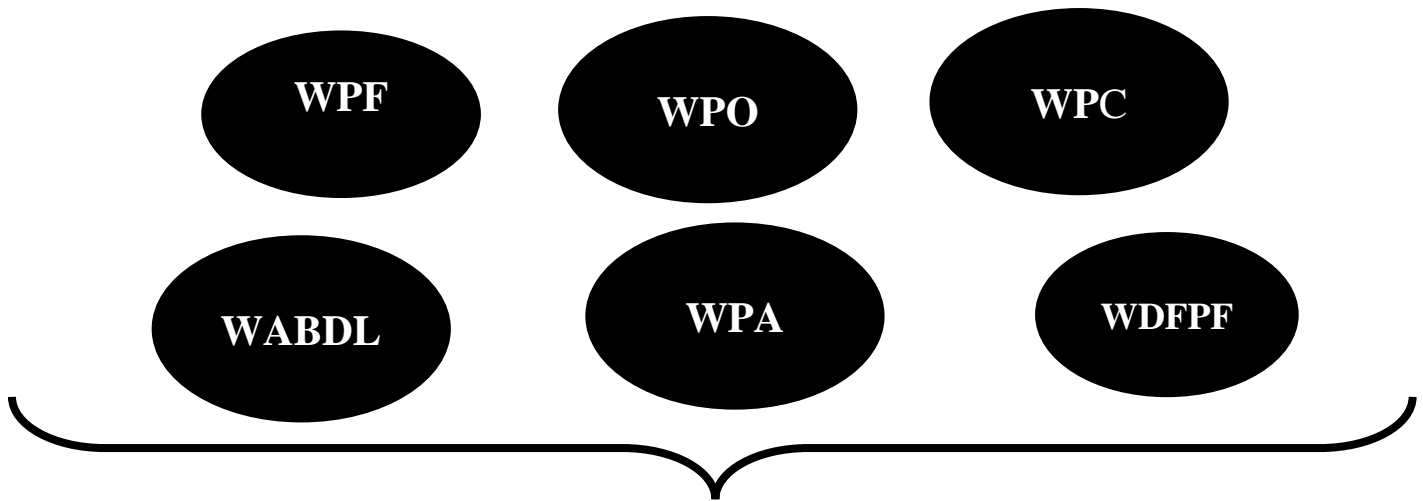

Рис. 3.1 Членство Міжнародної федерації пауерліфтингу (IPF) в інших організаціях

Пауерліфтинг входить до програми Паралімпійських ігор, проте тут представлена лише одна вправа - жим штанги лежачи без спеціального обладнання. Опікується його розвитком Міжнародний паралімпійський комітет (IPC). Щодо Олімпійських ігор, пауерліфтинг у їхню програму не включений. Однак цей вид спорту знайшов своє місце в програмі Всесвітніх ігор, які організовані під егідою Міжнародного олімпійського комітету. Окрім IPF, на всесвітньому рівні функціонують ще 6 федерацій (рис. 3.2).

Роки створення 1986-1989

Рис. 3.2 Інші міжнародні федерації пауерліфтингу

World Powerlifting Federation (WPF) займається організацією міжнародних змагань з пауерліфтингу та сприяє розвитку цього виду спорту у різних країнах. WPF проводить чемпіонати світу та інші важливі змагання, де спортсмени з різних країн можуть змагатися та досягати нових висот. Вона також працює над забезпеченням високих стандартів проведення змагань і підтримкою чесної гри [42].

World Drug-Free Powerlifting Federation (WDFPF) зосереджується на проведенні змагань з пауерліфтингу без допінгу. WDFPF пропагує чесну гру і забезпечує, що всі спортсмени проходять антидопінговий контроль. Вона організовує міжнародні змагання, де спортсмени можуть демонструвати свої навички без використання заборонених речовин. WDFPF активно працює над підвищенням обізнаності про допінг і його негативний вплив на спорт [43].

World Powerlifting Alliance (WPA) організовує змагання з пауерліфтингу на міжнародному рівні. WPA підтримує розвиток цього виду спорту і забезпечує високі стандарти проведення змагань. Вона проводить різні чемпіонати і турніри, де спортсмени можуть демонструвати свої досягнення і змагатися з найкращими атлетами світу [44].

Таблиця 3.1 – Порівняльний аналіз організацій міжнародного рівня управління пауерліфтингу

Федерація	Особливості	Різниця від інших федерацій	Дата заснування	Місця проведення змагань
International Powerlifting Federation (IPF)	Найпрестижніша федерація з усіх існуючих. IPF є найбільшою та офіційно визнаною міжнародною федерацією пауерліфтингу.	Вищі нормативи ніж в альтернативних федераціях, Уніфіковані правила для трьох основних вправ: присідання, жиму лежачи та станової тяги.	1972	Світові чемпіонати, Європейські чемпіонати, національні чемпіонати.
World Powerlifting Federation (WPF)	Організує міжнародні змагання з пауерліфтингу, включаючи Чемпіонати світу.	Спрямованість на широке проведення міжнародних змагань.	1987	Світові чемпіонати, різні країни світу.
World Drug-Free Powerlifting Federation (WDFPF)	Фокусується на бездопінгових змаганнях, з антидопінговим контролем.	Пропаганда бездопінгових спортивних змагань.	1988	Європа, США, Азія.
World Powerlifting Alliance (WPA)	Організовує міжнародні змагання, включаючи чемпіонати і турніри.	Підтримка розвитку пауерліфтингу на міжнародному рівні.	1986	Європа, США, Азія.
Всесвітній конгрес пауерліфтингу (WPC)	Відносно м'які правила щодо екіпіровки, що дозволяє більшій кількості спортсменів брати участь.	Більш лояльне відношення до застосування допінгу.	1986	США
World Powerlifting Organization (WPO)	Проводить змагання на найвищому рівні, з великою увагою до стандартів проведення.	Високі стандарти змагань і популяризація пауерліфтингу глобально.	1987	Світові чемпіонати, різні країни світу.
World Association of Bench Pressers and Deadlifters (WABDL)	Спеціалізується на змаганнях з жиму лежачи та станової тяги.	Розвиток спеціалізованих дисциплін пауерліфтингу.	1989	США, Європа, Азія

Всесвітній конгрес пауерліфтингу (WPC) — це федерація, яка проводить змагання, які дозволяють використовувати багат шарове екіпірування. Створена у 1986 році, але вперше провела чемпіонат світу у 2009 році [67].

World Powerlifting Organization (WPO) — це міжнародна організація, що проводить змагання з пауерліфтингу на найвищому рівні. WPO організовує престижні турніри і чемпіонати, залучаючи найкращих спортсменів з усього світу. Вона забезпечує високі стандарти проведення змагань і працює над популяризацією пауерліфтингу на глобальному рівні [45].

World Association of Bench Pressers and Deadlifters (WABDL) спеціалізується на організації змагань з жиму лежачи та станової тяги. WABDL проводить міжнародні змагання, де спортсмени можуть змагатися у цих дисциплінах і досягати нових рекордів. Вона сприяє розвитку спеціалізованих дисциплін пауерліфтингу і залучає нових учасників до цього виду спорту [46].

На континентальних рівнях сформовано кілька організацій, спеціалізованих на розвитку пауерліфтингу в Євразії та Європі.

Членом IPF є континентальні об'єднання федерацій, зокрема Європейська федерація пауерліфтингу (EPF), членом якої виступає Федерація пауерліфтингу України.

Однією з них є Eurasia Powerlifting Federation (EPF), яка об'єднує країни Європи та Азії і забезпечує координацію змагань на континенті. EPF сприяє розвитку пауерліфтингу в регіоні через організацію міжнародних турнірів, створення спортивних стандартів і підтримку антидопінгових ініціатив.

European Drug-Free Power Athletics Union (EDFPAU) є ще однією важливою континентальною організацією, спрямованою на розвиток пауерліфтингу в Європі з акцентом на чесність і бездопінгову спортивну діяльність. EDFPAU встановлює високі стандарти етики і конкурентоспроможності у своїх змаганнях, сприяючи популяризації

бездопінгового пауерліфтингу серед спортсменів та фанатів спорту в Європі [47].

Євроазіатська федерація пауерліфтингу (EPF) є частиною Всесвітнього Конгресу Паверліфтингу (WPC) та Всесвітньої Пауерліфтингової Організації (WPO). EPF організовує змагання з паверліфтингу в Євразійському регіоні, зосереджуючись на просуванні цього виду спорту серед країн Європи та Азії. Вона співпрацює з іншими міжнародними організаціями для підвищення стандартів змагань та розвитку пауерліфтингу [39].

Таким чином, міжнародний рівень управління пауерліфтингу включає декілька ключових організацій, кожна з яких відіграє важливу роль у розвитку цього виду спорту. Данні організації забезпечують стандарти проведення змагань, антидопінговий контроль, популяризацію пауерліфтингу та залучення нових спортсменів. Вони сприяють підвищенню престижу паверліфтингу на міжнародній арені і забезпечують чесну гру.

Організації, такі як International Powerlifting Federation (IPF), World Powerlifting Federation (WPF), і Global Powerlifting Committee (GPC), встановлюють високі стандарти проведення змагань, забезпечуючи їх чесність і прозорість. Вони розробляють правила і регламенти, які регулюють проведення змагань, забезпечуючи справедливі умови для всіх учасників. Ці стандарти включають вимоги до обладнання, суддівства і безпеки спортсменів

Важливою складовою управління пауерліфтингу на міжнародному рівні є боротьба з допінгом. Організації, такі як World Drug-Free Powerlifting Federation (WDFPF) і International Powerlifting Federation (IPF), активно працюють над забезпеченням чесної гри, проводячи антидопінгові тести і дотримуючись кодексу Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA). Це сприяє здоровій конкуренції і підтримує репутацію пауерліфтингу як чесного і безпечного виду спорту.

Міжнародні організації також грають важливу роль у популяризації пауерліфтингу. Вони організовують міжнародні чемпіонати і турніри, що

залучають увагу до цього виду спорту і сприяють залученню нових учасників. Організації, такі як World Powerlifting Organization (WPO) і World Association of Bench Pressers and Deadlifters (WABDL), проводять змагання на найвищому рівні, де спортсмени можуть демонструвати свої навички і досягнення.

Для розвитку пауерліфтингу важливим є залучення нових спортсменів. Організації, такі як Eurasia Powerlifting Federation (EPF) і European Drug-Free Power Athletics Union (EDFPPAU), працюють над залученням молодих і талановитих спортсменів до цього виду спорту. Вони організують змагання різного рівня, від аматорських до професійних, що дозволяє спортсменам розвивати свої навички і досягати нових висот.

Отже, міжнародний рівень управління пауерліфтингу є складною системою, що включає численні організації, кожна з яких мають власні стандарти проведення змагань, антидопінгового контролю, популяризації пауерліфтингу і залучення нових спортсменів. Ці організації відіграють важливу роль у розвитку цього виду спорту, сприяючи його зростанню і підвищенню його престижу на світовій арені. Завдяки їх зусиллям, пауерліфтингу продовжує розвиватися і залучати нових шанувальників у різних країнах світу.

3.2. Національні підходи в управлінні пауерліфтингом

В Україні пауерліфтинг є популярним та активно розвивається видом спорту. У країні існує значна кількість федерацій, які організують та проводять спортивні змагання, а також утримують взаємодію з міжнародними спортивними організаціями (рис. 3.3).

IPF Національна федерація пауерліфтингу України (UPF) є офіційним представником International Powerlifting Federation (IPF) в Україні. Вона була створена для популяризації та розвитку пауерліфтингу в країні, забезпечуючи високі стандарти проведення змагань. Федерація організовує національні чемпіонати, навчальні семінари, тренування та антидопінгові програми,

працюючи під егідою IPF. Структура федерації включає регіональні представництва, які координують діяльність на місцях і забезпечують проведення регіональних змагань [48].

У всіх регіонах України функціонують обласні осередки [49-53].

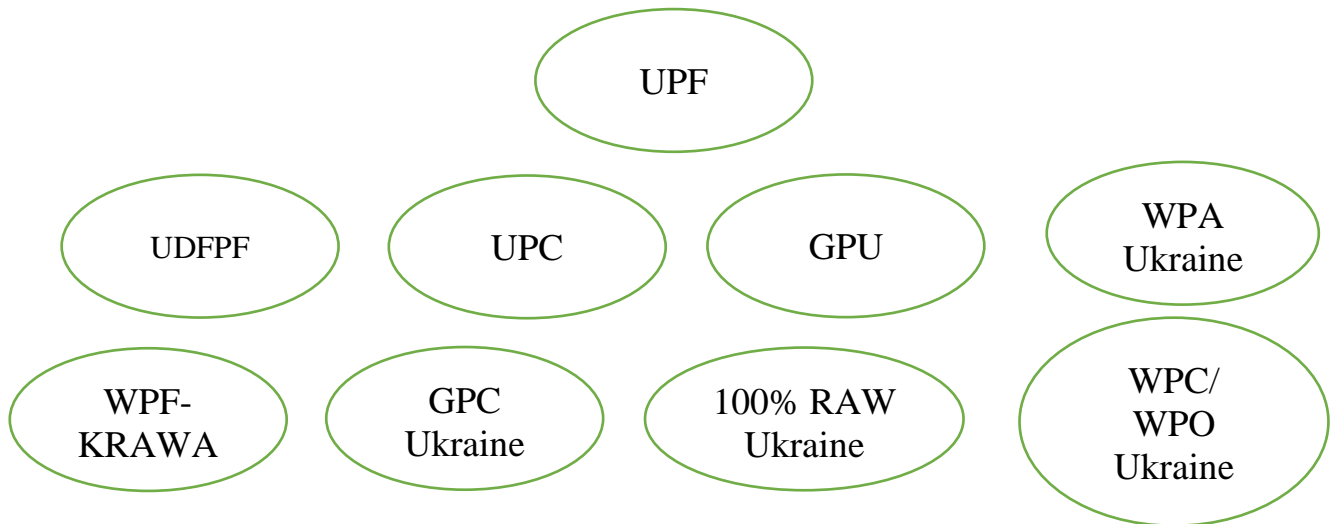

Рис 3.3 – Організації національного рівня управління пауерліфтингу України

WPO/WPC Україна є представником World Powerlifting Organization (WPO) та World Powerlifting Congress (WPC) в Україні. Вона організовує національні та міжнародні змагання, дотримуючись стандартів WPO і WPC. Федерація активно сприяє розвитку пауерліфтингу і залученню нових спортсменів. Вона діє автономно, але підпорядковується регламентам WPO та WPC [54].

Ukrainian Powerlifting Committee (UPC) займається організацією змагань з паверліфтингу на національному рівні і пропагує паверліфтинг серед населення. Вона організовує турніри різного рівня, від аматорських до професійних, залучаючи спортсменів з усієї України. UPC функціонує автономно і має свою структуру управління [55].

Всеукраїнська організація пауерліфтингу проводить національні змагання з паверліфтингу і сприяє популяризації цього виду спорту в Україні. Вона організовує тренувальні збори і семінари для спортсменів і тренерів, сприяючи розвитку паверліфтингу на національному рівні. Організація функціонує автономно і має свою структуру управління.

Українська бездопінгова федерація пауерліфтингу (UDFPF) займається організацією змагань з паверліфтингу без використання допінгу. Вона пропагує чесну гру і здоровий спосіб життя, забезпечуючи антидопінговий контроль на всіх своїх змаганнях. Федерація функціонує автономно, але дотримується міжнародних антидопінгових стандартів [57].

GPU — Global Power Union Україна займається організацією міжнародних і національних змагань з паверліфтингу в Україні. Вона сприяє розвитку паверліфтингу і залученню нових спортсменів, пропагуючи здоровий спосіб життя і чесну гру. GPU діє автономно і має свою структуру управління [58].

WPA Ukraine (ВПА Україна) є представником World Powerlifting Alliance (WPA) в Україні. Вона організовує національні та міжнародні змагання з паверліфтингу, сприяючи розвитку цього виду спорту в Україні. ВПА Україна працює над підвищенням стандартів проведення змагань і залученням нових спортсменів. Організація функціонує автономно і підпорядковується регламентам WPA [59].

100% RAW Powerlifting Ukraine організовує змагання з паверліфтингу без використання спеціального екіпірування, відомого як "raw" паверліфтинг. Вона пропагує чесну гру і здоровий спосіб життя, забезпечуючи чесні умови змагань для всіх учасників. Федерація функціонує автономно і дотримується принципів чесної гри і здорового способу життя [60].

Таким чином, Україна має багату і різноманітну екосистему федерацій паверліфтингу, кожна з яких сприяє розвитку цього виду спорту на національному та міжнародному рівні. Завдяки зусиллям цих організацій,

паверліфтинг в Україні продовжує розвиватися, залучаючи нових спортсменів і популяризуючи здоровий спосіб життя.

Національні підходи в управлінні паверліфтингом в Україні демонструють різноманітність організаційних структур та методів, спрямованих на розвиток цього виду спорту на всіх рівнях. В Україні діє кілька федерацій, які представляють різні міжнародні паверліфтингові організації, кожна з яких має свої підходи до організації та управління спортивними заходами, тренувальними програмами та популяризацією паверліфтингу серед населення.

Висновки до розділу 3

На міжнародному рівні управління пауерліфтингом здійснюється через сім спортивних федерацій: провідною виступає Міжнародна федерація пауерліфтингу (IPF). IPF встановлює стандарти для змагань, проводить чемпіонати світу та забезпечує антидопінговий контроль. Інші міжнародні організації, такі як World Powerlifting Congress (WPC), World Powerlifting Organization (WPO), та World Drug-Free Powerlifting Federation (WDFPF), також відіграють важливу роль, пропонуючи різні підходи до організації змагань, включаючи екіпірувальні та неекіпірувальні категорії, а також з акцентом на антидопінговій діяльності. Таким чином, міжнародний рівень управління пауерліфтингом характеризується різноманітністю організаційних структур і підходів, які забезпечують розвиток і популяризацію цього виду спорту на глобальній арені.

Національні підходи в управлінні пауерліфтингом відображають та корелюють з міжнародними підходами в системі управління цим видом спорту: головною федерацією виступає Національна федерація пауерліфтингу України (UPF) та її регіональні відділення дотримуються стандартів IPF, включаючи антидопінговий контроль; інші федерації представляють різні міжнародні організації, такі як IPF, WPO/WPC тощо. Кожна з цих федерацій має свою структуру та методи роботи, зокрема організацію національних і регіональних змагань, навчальних семінарів і тренувальних програм. Особливу роль відіграють федерації, що пропагують пауерліфтинг без допінгу, такі як Українська Бездопінгова Федерація Пауерліфтингу (UDFPF) та 100% RAW Powerlifting Ukraine, забезпечуючи чесні умови змагань та етичні стандарти. Національні підходи демонструють високу організацію, різноманітність методів популяризації та розвиток пауерліфтингу відповідно до міжнародних стандартів.

Міжнародний і національний рівні управління пауерліфтингом створюють комплексну систему, що забезпечує розвиток, популяризацію та регулювання цього виду спорту.

РОЗДІЛ 4

АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ В КОНКУРЕНТНОМУ І МОНОПОЛІСТИЧНОМУ ПІДХОДАХ В УПРАВЛІННІ ПАУЕРЛІФТИНГОМ

4.1. Аналіз рівня розвитку пауерліфтингу в Україні

Пауерліфтинг в Україні розпочав свій активний розвиток із заснування Федерації пауерліфтингу України (UPF) у 1991 році. Цей рік став знаковим, оскільки поклав початок офіційній структуризації пауерліфтингу в країні. У 1992 році UPF приєдналася до європейських та світових спортивних асоціацій, що створило нові перспективи для українських атлетів.

Серед перших вагомих досягнень українського пауерліфтингу можна виділити золоту медаль, яку здобув представник збірної Віктор Сергійович Налейкін на чемпіонаті Європи. Ця перемога не лише підтвердила його талант, а й встановила високі стандарти для майбутніх поколінь спортсменів. Сьогодні Віктор Налейкін обіймає посаду головного тренера національної команди, що підтверджує його вагомий внесок у розвиток цього спорту в Україні [24].

На даний момент рівень розвитку пауерліфтингу в Україні на спортивному та нормативно-правовому рівнях наближається до європейських і світових стандартів. Федерація регулярно оновлює свої правила, адаптуючи їх до міжнародних норм, зокрема стандартів Міжнародної федерації пауерліфтингу (IPF). Останнє оновлення правил було затверджено у 2020 році Міністром молоді та спорту України Володимиром Гутцайтом, що вказує на прагнення ФПУ підтримувати високі стандарти в організації змагань та підготовці спортсменів [24].

Успіхи українських спортсменів на міжнародній арені досить суттєві (табл. 4.1).

Щодо спортивних досягнень, останні роки відзначаються зростанням конкуренції та кількості учасників на міських і національних змаганнях. Це

підтверджується збільшенням кількості людей, зацікавлених у заняттях класичним та екіпірувальним пауерліфтингом. Зі збільшенням учасників та посиленням конкурентної боротьби виникає більше потенційних кандидатів на місця в національній збірній команді. Організатори національних змагань також працюють над тим, щоб підвищити рівень організації та проведення чемпіонатів України до стандартів світових і європейських турнірів.

Таблиця 4.1 – Результати українських пауерліфтерів на Всесвітніх іграх (за даними сайту IWGA)

№ Ігор	Дата проведення	Місце проведення (місто, країна)	Медалі		
			Золото	Срібло	Бронза
IV	1993	Гаага (Нідерланди)		1(ч)	
V	1997	Лахти (Фінляндія)		1(ч)	
VI	2001	Акіта (Японія)	-	-	-
VII	2005	Дуйсбург (Німеччина)	1(ж)	1(ж)	1(ж) 1(ч)
VIII	2009	Гаосюн (Китай, Тайвань)	1(ч) 2(ж)	3(ч) 1(ж)	1(ч) 1(ж)
IX	2013	Калі (Колумбія)	1(ч)	1(ч)	
			1(ж)	1(ж)	
X	2017	Вроцлав (Польща)	2(ч)	1(ч)	2(ч)
			1(ж)	1(ж)	
XI	2021/22	Бірінгем (США)	2(ч)	1(ч)	1(ч) 3(ж)

Стан матеріально-технічного забезпечення є ще одним важливим аспектом розвитку пауерліфтингу в Україні. Якість і кількість необхідного тренувального обладнання сильно варіюється залежно від регіону і населеного пункту, часто не відповідаючи сучасним європейським та світовим стандартам, зокрема в плані безпеки під час занять. Наприклад, у США спортивні зали мають відповідне обладнання, яке дозволяє спортсменам проводити тренування самостійно, використовуючи спеціалізовані стійки та рами. В Україні ж такі засоби трапляються рідко, що створює певні труднощі для спортсменів, але, незважаючи на це, українські атлети все ж здобувають вражаючі спортивні результати [64, с.109].

Багато спортсменів, зокрема ті, хто займається класичним пауерліфтингом, тренуються в фітнес-клубах, які часто мають сучасні тренажери, що допомагає їм розвивати різні м'язові групи, необхідні для комплексного підходу до тренувань. Хоча відсутність спеціалізованого обладнання може обмежувати можливості, українські спортсмени виявляють винахідливість і готовність адаптуватися до умов, що свідчить про їхній потенціал і рішучість досягти успіху на міжнародних змаганнях.

У Києві є недостатня кількість спеціалізованих залів для пауерліфтингу, які обладнані для високоякісної підготовки атлетів. Серед них виділяються база ДЮСШ №2 "Спартак", що знаходиться на території НУФВСУ, спортклуб "StrongER", де також функціонує база ДЮСШ №2, а також Центральний спортклуб ФСТ "Україна". При пошуку залів для занять пауерліфтингом в Інтернеті, найчастіше можна знайти звичайні фітнес-клуби, де пропонуються тренування з пауерліфтингу під наглядом тренерів або можливість індивідуальних занять [56].

Головним критерієм вибору таких приміщень є наявність базового обладнання, наприклад, лав для жиму, стійок для присідань, комплектів дисків для штанг і гантелей. Водночас спеціалізовані місця для силового триборства зазвичай відомі лише вузькому колу спортивної спільноти.

Якщо провести порівняння між можливостями занять пауерліфтингом в Україні та США, варто відзначити, що у нашій країні немає єдиного реєстру клубів і тренерів, затверджених федерацією. Крім цього, фінансування спортивної інфраструктури має значні відмінності. У США спонсорство є одним із ключових джерел доходу для розвитку пауерліфтингу, що підтверджується договорами з численними спонсорами, укладеними Федерацією пауерліфтингу США (USAPL). На противагу цьому, в Україні спонсорська діяльність у цій сфері розвивається набагато повільніше. Атлети часто змушені самотійно покривати витрати на тренування, оплачувати стартові внески та транспорт до місць проведення

змагань. У нашій країні спонсорами, як правило, є місцеві органи влади, які підтримують спортсменів за власним бажанням [62].

4.2. Проблеми в організації та управлінні розвитком пауерліфтингу в Україні

Проведені бесіди з фахівцями з пауерліфтингу (тренери, керівники федерацій) з метою визначення думок щодо їх бачення доцільності існування конкурентної (яка існує сьогодні в світі і Україні) або монополістичної моделі в системі управління пауерліфтингом. Вони зазначили позитивні і негативні (на їх думку) риси кожної моделі.

Плюси конкурентної моделі:

- 1) кожна федерація - автономна і приймає рішення, виходячі з власних поглядів і потреб;
- 2) чим більше федерацій тим більше конкуренції між ними за спортсменів, тренерів, а це в свою чергу сприяє більшому розвитку та пошуку власних підходів, особливостей, які можуть стати перевагами для їх залучення;
- 3) в альтернативних федераціях нормативи нижче ніж в IPF. Що можливо стимулює спортсменів.

Мінуси конкурентної моделі:

- 1) спортсмен альтернативної федерації не може виступати за збірну команду країни;
- 2) суспільство, бізнес-партнери можуть не розібратися в системі управління і не розуміти, навіщо так багато організацій, чому так багато чемпіонів України, світу (бо кожна організація на міжнародному і національному рівні проводить свої споривні заходи).

Плюси монополістичної моделі:

- 1) більш зрозуміла система управління для суспільства, бізнес-партнерів, спортивної спільноти;

2) всі спортсмени мають шанс виступати за збірну тим самим представляючи свою країну на міжнародному рівні;

3) збільшення конкуренції між спортсменами робить цікавішими змагання.

Мінуси монополістичної моделі:

1) необхідність домовлятися, спільно приймати рішення, що можливо і ефективно лише у випадку дотримання принципів належного врядування в спорті;

2) згідно бесіди з фахівцями, а саме з тренерами та президентом однієї з альтернативних федерацій в IPF існує практика приховування використання допінгу.

Пауерліфтинг в Україні, попри досягнення окремих спортсменів на міжнародних змаганнях, стикається з рядом викликів, які обмежують можливості для розвитку та реалізації потенціалу атлетів. У бесідах фахівці відмітили наступні проблеми, що на їх думку гальмують розвиток виду спорту в нашій державі (табл 4.2). Одним із варіантів вирішення цих проблем міг б стати перехід від конкурентної моделі в управлінні розвитком пауерліфтингом до монополістичної.

Таблиця 4.2 – Проблеми пауерліфтингу в Україні

Проблема	Опис	Приклад
Недостатнє фінансування	Бракує державної підтримки та інвесторів. Спортсмени часто оплачують з власних коштів підготовку та участь у змаганнях.	На чемпіонат світу атлетам з регіонів доводиться витратити особисті кошти на дорогу та проживання.
Відсутність спеціалізованих залів	Немає достатньої кількості залів з належним обладнанням, що обмежує можливості якісного тренування.	У Києві лише декілька залів мають все необхідне для пауерліфтингу, тоді як у менших містах їх майже немає.
Недостатній розвиток спонсорства	Спонсорська підтримка розвивається повільно, через що спортсмени не	Спортсмени залежать від підтримки місцевих органів влади або

	отримують належної фінансової допомоги.	малих спонсорів, що обмежує їхні ресурси.
Брак кваліфікованих тренерів	Через нестачу фінансування у спорті мало професійних тренерів, які спеціалізуються на пауерліфтингу.	В багатьох залах тренування проводять тренери загального профілю, а не вузькоспеціалізовані фахівці.
Низький рівень популяризації спорту	Пауерліфтинг мало відомий серед широкої публіки, що знижує притік нових учасників та потенційних інвесторів.	Інформація про досягнення українських атлетів не висвітлюється у ЗМІ, що знижує зацікавленість населення.
Відсутність стандартів у федерацій	Не існує централізованого реєстру клубів та тренерів, що ускладнює стандартизацію підготовки та пошук клубів.	Спортсмени самостійно шукають зали та тренерів без офіційного підтвердження їхньої кваліфікації.
Нерівномірна географічна доступність	У багатьох регіонах відсутні можливості для тренувань через недостатню кількість спортивних клубів.	На заході України кількість залів для пауерліфтингу значно менша, ніж у столиці або східних регіонах.
Бюрократичні перепони	Спортсмени стикаються зі складнощами у питаннях оформлення документів для участі у міжнародних змаганнях.	На отримання дозволів та організацію поїздок за кордон витрачається багато часу, що заважає фокусу на тренуваннях.

4.3 Модель управління розвитком пауерліфтинга в Україні

Вбачаємо, що перехід з конкурентної моделі на монополістичну з наданням певної автономії існуючим альтернативним федераціям під загальним патронатом UPF дозволить спільними зусиллями розвивати пауерліфтинг в Україні, впроваджувати стратегії і програми його розвитку, представляти на міжнародному рівні найгідніших спортсменів.

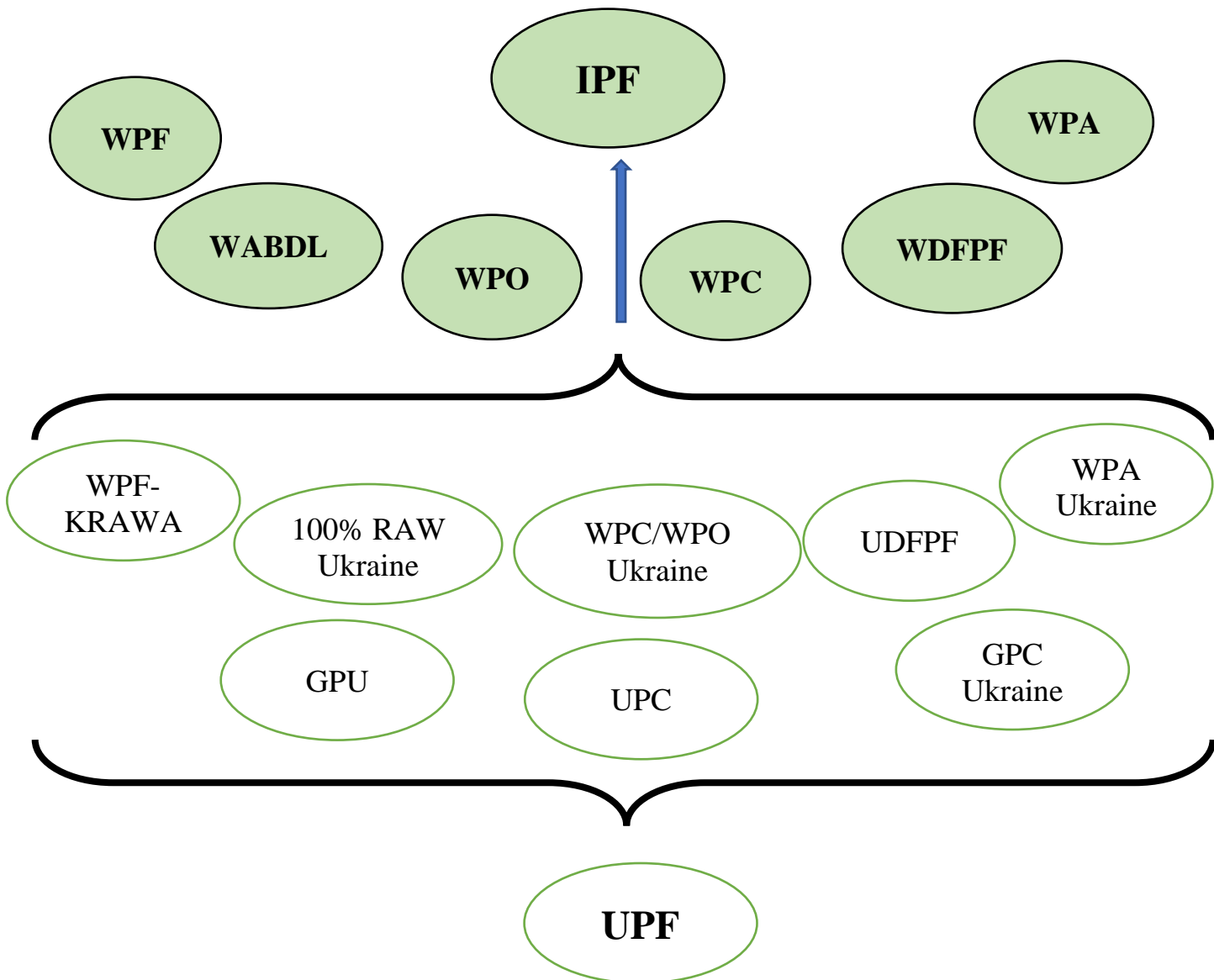

Рис. 4.1 Модель організаційно-управлінської системи пауерліфтингу (запропонована автором)

Враховуючи зазначені проблеми, перехід на таку модель дозволив би реалізувати комплексні заходи для покращення рівня розвитку пауерліфтингу в Україні.

1. Підвищення рівня фінансування. Для покриття витрат спортсменів на підготовку та участь у змаганнях потрібне залучення як державних, так і приватних інвестицій. Важливо створити програми

державної підтримки, які б забезпечували фінансову допомогу для спортсменів, особливо з регіонів. Така допомога зменшить їхні особисті витрати на тренування, поїздки та проживання, тим самим дозволяючи більше зосередитись на досягненні результатів. Перехід на монополістичну модель дозволить єдиною структурою виступати перед бізнес-партнерами, ефективніше їх шукати. Розвиток спонсорських програм допоможе спортсменам залучити додаткове фінансування від приватного сектору. Створення рекламних кампаній та залучення великих спонсорів може значно підвищити зацікавленість бізнесу в підтримці.

2. Розвиток інфраструктури та відкриття спеціалізованих залів. Важливо відкрити більше залів, оснащених належним обладнанням для пауерліфтингу, особливо в регіонах, де доступ до таких спортивних майданчиків обмежений, що дозволить спортсменам з усіх куточків країни отримати рівні можливості для якісних тренувань.

3. Підготовка кваліфікованих тренерів. Організація програм підготовки та підвищення кваліфікації для тренерів у сфері пауерліфтингу створить належну базу для професійної підтримки спортсменів. Підвищення рівня тренерської майстерності, а також залучення досвідчених спеціалістів, сприятиме покращенню якості підготовки спортсменів до змагань.

4. Популяризація пауерліфтингу. Задля залучення нових учасників та підвищення престижу пауерліфтингу в Україні важливо створити інформаційні кампанії. Регулярне висвітлення досягнень спортсменів у засобах масової інформації та на соціальних платформах допоможе популяризувати спорт і залучити до нього більше молоді та інвесторів.

5. Впровадження єдиних стандартів до функціонування федерацій та реєстраційної системи. Запровадження єдиного реєстру клубів та тренерів дозволить стандартизувати процеси підготовки та забезпечити спортсменів належними умовами для тренувань. Така система допоможе гарантувати якість тренувального процесу та підвищити довіру до спортивних закладів.

6. Забезпечення рівномірної географічної доступності. Організація залів та клубів у менш населених регіонах України дозволить спортсменам з віддалених областей тренуватися без необхідності переїжджати в інші міста, що сприятиме формуванню сильних місцевих команд і розширенню пауерліфтингу на загальнонаціональному рівні.

7. Спрощення бюрократичних процедур. Для полегшення участі спортсменів у міжнародних змаганнях слід розробити швидкий та прозорий механізм оформлення документів. Автоматизація процесів та зниження рівня бюрократії дозволить спортсменам сфокусуватися на підготовці, а не на вирішенні адміністративних питань.

Реалізація цих заходів допоможе забезпечити українським пауерліфтерам сприятливіші умови для розвитку, що значно підвищить їхні шанси на досягнення міжнародних спортивних вершин та закріплення конкурентних переваг на світовій арені. Але спільної згоди, ефективної діяльності, взаєморозуміння не можливо досягти без впровадження принципів належного врядування в систему організації та управління пауерліфтингом.

Висновки до розділу 4

Сфера управління пауерліфтингом в Україні організована у відповідності до міжнародних підходів функціонування системи управління в світі, тобто за конкурентною моделлю.

В Україні налічується 9 федерацій пауерліфтингу, серед яких головною виступає Українська федерація пауерліфтингу. Саме вона визнана Міністерством молоді і спорту, є членом Спортивного комітету України і формує збірну нашої країни для участі у міжнародних змаганнях.

Аналіз розвитку пауерліфтингу в Україні свідчить, що пауерліфтинг в Україні має низку проблем, такі як використання спортсменами допінгу, недостатнє фінансування, нестача спеціалізованих тренувальних залів, нерівномірна географічна доступність, низький рівень популяризації спорту серед населення, що можуть стримувати розвиток спорту. Разом з тим, серед спортсменів існує високий рівень ентузіазму і готовності вкладати власні ресурси в професійний розвиток.

Щодо результативності участі спортсменів України на Всесвітніх іграх слід відмітити стабільність результатів після 2005 року, що свідчить про ефективність діяльності Української федерації пауерліфтингу.

Вбачаємо, що перехід з конкурентної моделі на монополістичну з наданням певної автономії існуючим альтернативним федераціям під загальним патронатом FPU дозволить спільними зусиллями розвивати пауерліфтинг в Україні, впроваджувати стратегії і програми його розвитку, представляти на міжнародному рівні найгідніших спортсменів.

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час виконання даної роботи проаналізовано теоретичне підґрунтя сутності монополії та конкуренції у спорті. Досліджено теоретичні основи монополії та конкуренції, що є ключовими аспектами в управлінні спортивними організаціями. Пояснено різницю між монополією та конкуренцією, зокрема визначено їх види та механізми впливу на діяльність спортивних федерацій.

Досліджені основи організаційно-управлінської діяльності з розвитку пауерліфтингу дозволили з'ясувати основи організаційної діяльності, що здійснюється в спортивних федераціях, особливо в контексті управління розвитком пауерліфтингу.

У результаті аналізу організаційних проблем, що впливають на розвиток пауерліфтингу, були виявлені кілька ключових факторів, які ускладнюють ефективне функціонування цієї спортивної дисципліни. Зокрема, серед основних проблем виділяються бюрократичні перешкоди, обмежене фінансування, недостатня популярність серед масової аудиторії та недостатнє управлінське лідерство. Крім того, важливими є проблеми з антидопінговим контролем. Низька професіоналізація тренерського складу, відсутність науково-дослідницької бази, проблеми з інфраструктурою та недостатня міжнародна співпраця також є вагомими чинниками, що стримують розвиток пауерліфтингу. Для подолання цих проблем необхідно впроваджувати комплексні стратегії, включаючи поліпшення фінансування, професіоналізацію тренерського складу, активізацію міжнародних зв'язків та ефективне маркетингове просування цього виду спорту.

Застосування методів порівняння, синтезу та узагальнення допомогло знайти загальні закономірності в діяльності федерацій, визначити головні фактори, що впливають на конкуренцію, та сформулювати рекомендації щодо покращення конкурентного середовища в спорті.

З дослідження системи організації і управління розвитком пауерліфтингу в світі було виявлено, що на міжнародному рівні управління пауерліфтингом відіграють кілька ключових організацій, серед яких найвідомішими є Міжнародна Федерація пауерліфтингу (IPF), World Powerlifting Federation (WPF) та інші. Ці організації забезпечують високі стандарти організації змагань, регламентують правила проведення турнірів, а також активно працюють над пропагандою чесної гри через антидопінгові ініціативи. Важливими досягненнями є підписання IPF ю кодексу WADA, що підвищує рівень престижу пауерліфтингу та залучає нових спортсменів. Ці організації не тільки підтримують розвиток спорту, але й забезпечують рівні умови для всіх учасників, тим самим сприяючи здоровій та конкурентоспроможній атмосфері на міжнародній арені.

Крім того, континентальні федерації, такі як Євразійська федерація пауерліфтингу (EPF) та Європейська федерація бездопінгового пауерліфтингу (EDFPPAU), активно розвивають цей вид спорту в своїх регіонах, організовуючи міжнародні змагання та забезпечуючи підтримку спортсменів на місцевому рівні. Вони сприяють популяризації пауерліфтингу, зокрема бездопінгового, та встановлюють стандарти етики та чесності у змаганнях. Всі ці міжнародні організації спільно працюють над досягненням єдиної мети — підвищення популярності пауерліфтингу у світі, залучення нових учасників та створення умов для чесної і конкурентоспроможної гри.

Проаналізовані національні підходи в управлінні пауерліфтингом в Україні демонструють високий рівень організаційної структури та багатофункціональність, що дозволяє ефективно розвивати цей вид спорту на всіх рівнях. Україна має численні федерації, які працюють під егідою різних міжнародних організацій, таких як IPF, WPC, WPA та інші, що дозволяє забезпечити високий рівень проведення змагань та популяризацію пауерліфтингу серед широких верств населення. Кожна з організацій активно сприяє розвитку спорту через організацію національних та міжнародних

змагань, проведення семінарів, тренувальних зборів та забезпечення антидопінгового контролю.

Завдяки злагодженій роботі національних федерацій, пауерліфтинг в Україні продовжує зростати, залучаючи нових спортсменів та популяризуючи здоровий спосіб життя. Особлива увага приділяється розвитку етичних стандартів через бездопінгові організації, які забезпечують чесні умови для змагань і сприяють формуванню здорової спортивної культури. Різноманітність підходів та організаційних структур в управлінні пауерліфтингом забезпечує стабільний розвиток цього виду спорту, підтримує високу якість тренувальних програм та сприяє формуванню позитивного іміджу серед спортсменів та громадськості.

Аналіз переваг та недоліків в конкурентному і монополістичному підходах в управлінні пауерліфтингом показав, що цей вид спорту досі залишається на периферії спортивної інфраструктури країни, стикаючись з низкою проблем, таких як обмежене фінансування, відсутність достатньої кількості спеціалізованих тренувальних баз та тренерів. Пауерліфтинг в Україні потребує значної підтримки з боку держави та приватних спонсорів, оскільки без цих ресурсів можливості для його розвитку залишаються обмеженими. Низький рівень централізації управління спортом і відсутність чіткої системи стандартизації тренувальних процесів негативно впливають на ефективність підготовки спортсменів. У таких умовах багато атлетів вимушені покладатися на власні сили, що створює додаткові труднощі для досягнення високих результатів на міжнародних змаганнях.

Водночас, є потенціал для значного покращення ситуації за умови комплексного підходу до розвитку пауерліфтингу. Основними шляхами для подолання існуючих бар'єрів є залучення спонсорських коштів, активна популяризація цього виду спорту через медіа та участь у різноманітних спортивних заходах, а також створення більш конкурентоспроможного середовища серед клубів та тренерів. Розвиток спонсорських відносин, а також надання вигідних умов для брендів можуть значно підвищити інтерес

до пауерліфтингу серед потенційних партнерів і допомогти в розвитку професійних спортсменів. Своєю чергою, це дозволить не тільки зміцнити позиції українських атлетів на міжнародній арені, а й створити умови для подальшого розвитку спорту в країні.

Проведений аналіз допоміг виявити конкурентне середовище пауерліфтингу та запропонувати оптимальні шляхи функціонування організаційно-управлінської структури в пауерліфтингу.

ВИСНОВКИ

1. Отже, проведене дослідження дозволило виявити, що зустрічаються два підходи до управління видом спорту: монополістичний та конкурентний.

2. До організаційних проблем пауерліфтингу науковці відносять: бюрократичні перешкоди (складні адміністративні процедури, велика кількість формальних документів); фінансові обмеження; недоліки управління професіоналізму та лідерства, відсутність чіткої стратегії розвитку, нерівні умови для розвитку між країнами тощо. Проблеми, пов'язані з відсутністю централізації в управлінні, значно знижують ефективність системи.

3. На міжнародному рівні організаційна система управління пауерліфтингом є конкурентною, тобто існує велика кількість федерацій (7), які не взаємопов'язані одна з одною. Міжнародна федерація пауерліфтингу (IPF) є єдиною організацією з пауерліфтингу, яка входить до складу Альянсу незалежних визнаних членів спорту (AIMS) та Асоціації Всесвітніх ігор (IWGA). Членство в цих організаціях надає IPF міжнародне визнання і дозволяє брати участь у Всесвітніх іграх, що є важливою подією для неолімпійських видів спорту.

4. Сфера управління пауерліфтингом в Україні організована у відповідності до міжнародних підходів функціонування системи управління в світі, тобто за конкурентною моделлю. В Україні налічується 9 федерацій пауерліфтингу, серед яких головною виступає Українська федерація пауерліфтингу (UPF). Саме вона визнана Міністерством молоді і спорту, є членом Спортивного комітету України і формує збірну нашої країни для участі у міжнародних змаганнях.

5. Слід відмітити результативну та стабільну участь пауерліфтерів України на Всесвітніх іграх результатів після 2005 року, що свідчить про ефективність діяльності Української федерації пауерліфтингу. Проведені бесіди з фахівцями (тренери, керівники федерацій) щодо розвитку

пауерліфтингу в Україні свідчать, що пауерліфтинг в Україні має низку проблем, такі як використання спортсменами допінгу, недостатнє фінансування, нестача спеціалізованих тренувальних залів, нерівномірна географічна доступність, низький рівень популяризації спорту серед населення, що можуть стримувати розвиток спорту. Разом з тим, серед спортсменів існує високий рівень ентузіазму і готовності вкладати власні ресурси в професійний розвиток.

6. Бесіди з фахівцями з пауерліфтингу також проводилися з метою визначення думок щодо їх бачення доцільності існування конкурентної (яка існує сьогодні в світі і Україні) або монополістичної моделі в системі управління пауерліфтингом. Вони зазначили позитивні і негативні (на їх думку) риси кожної моделі. Виявилось, що не всі підтримують перехід на монополістичну модель.

7. Запропонована модель управління пауерліфтингом в Україні. Вбачаємо, що перехід з конкурентної моделі на монополістичну з наданням певної автономії існуючим альтернативним федераціям під загальним патронатом UPF дозволить спільними зусиллями розвивати пауерліфтинг в Україні, впроваджувати стратегії і програми його розвитку, представляти на міжнародному рівні найгідніших спортсменів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванова О., Ковальов А. Організаційні аспекти розвитку спорту в Україні: аналіз та перспективи: Науковий вісник Українського державного університету фізичної культури. 2019. № 4(23), 124-132 с.
2. Бичкова А. Ю. Становлення національної федерації пауерліфтингу України / А. Ю. Бичкова, Ю. М. Полулященко, О. В. Дубовой, О. М. Бичков, Д. О. Ковальов // Інтеграційні питання сучасних технологій, спрямованих на здоров'я людини : Зб. наук. праць. – Харків : Видавець ФОП Панов А. М., 2017. – Вип. 1. – С. 244 – 247.
3. Балабанова Л. В. Управління конкурентоспроможністю на основі маркетингу : [монографія] / Л. В. Балабанова, А. В. Кривенко. – Донецьк : Дон ГУЕТ, 2014. 147 с.
4. Берницька Д.І. Особливості розвитку конкурентних переваг за сучасних умов функціонування. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. Тернопіль, Економічна думка. Науковий журнал. 2018. Випуск 23. С. 34–39.
5. Берницька Д.І. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища методом Pest / Step аналізу. Економічний аналіз: зб. наук. праць ТНЕУ; Тернопіль, Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. Вип.11. Частина 2. С. 41–46.
6. Білявський В. М., Шепута М. М. Конкурентоспроможність як фактор підвищення його інвестиційної привабливості // Інноваційна економіка. 2017. № 11.12 (72). С. 129–145.
7. Грецький Р. Теоретичні підходи до визначення природи та сутності конкуренції / Р. Грецький // Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 2. С. 215-229.
8. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001р. № 2210-III// Відомості Верховної Ради України. 2001. №12.

9. Злидень І.М. Концептуальні засади системного управління конкурентним потенціалом / І. М. Злидень // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія; зб. наук праць. Х.: ХНУ ім. В.Н Каразіна, 2019. С.63-67.

10. Костусєв О. Конкурентне середовище в Україні: стан та тенденції розвитку / О. Костусєв, М. Пугачова // Конкуренція. 2007. № 4. 114с.

11. Котенджи Л. В. Історико- соціальні аспекти світового пауерліфтингу : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.01 / Котенджи Леонід Валентинович ; Дніпропетровський держ. ін-т фіз. культ. і спорту. – Дніпропетровськ, 2012. – 20 с

12. Дубовой О. В. Вплив основних тренувальних вправ на ефективність демонстрації змагальних результатів кваліфікованих пауерліфтерів-важковаговиків / О. В. Дубовой, В. Г. Саєнко // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2015. – Вип. 19, Т. 2. – С. 354 – 358.

13. Професійний спорт: методичні рекомендації / уклад. С. І. Савчук, Н. Я. Захожа, Ж.С. Мудрик, О.В. Валькевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 108 с.

14. Линець М.М. Професійний спорт і міжнародний спортивний рух // Зб. наук. праць „Актуальні проблеми організації фіз. виховання студентської та учнівської молоді Львівщини”. – Львів: ЛДФЕІ, 2003. – С. 86-87.

15. Стеценко А.І. Пауерліфтинг. Теорія і методика викладання. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. - 460 с.

16. Вілмор Джек Х., Костілл Девід Л. Фізіологія спорту. – К.: Олімпійська література, 2003. – 656 с.

17. Завидівська, Н. (2017). Стан методичного забезпечення занять пауерліфтингом як змісту фізичної активності студенток вищих навчальних закладів. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, (27), 38–42. вилучено із <https://sportvisnyk.vnu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/view/132>

18. Daniel Rascher, Sport Analytics: A Data-Driven Approach to Sport Business and Management. Routledge, New York. 2017. 278 pp.
19. FIFA Ranking : веб-сайт. URL: <https://www.fifa.com/fifa-worldranking/men?dateId=id14058>
20. Скрипченко І.Т., Скрипченко О.Т. Питання гендерної рівності у спорті в діяльності Міжнародного Олімпійського Комітету. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченій 25-й річниці з дня прийняття Конституції України та 30-й річниці проголошення незалежності України (м. Дніпро, 10-11 червня 2021 р.). - Дніпро : ДДУВС, 2021. С.86-88
21. Імас Є.В., Мічуда Ю.П. Протиріччя економіки фізичної культури і спорту в перехідних суспільних системах. Економіка та держава. 2008. № 2, 40 с.
22. Мічуда Ю.П. Професійний спорт як різновидність підприємницької діяльності. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2005. С.30–35.
23. Разуваєва І.Ю. Мадаміна Г.М. Економіка у сфері спорту. Молодий вчений. 2017. №15(149). С.672-674.
24. Офіційний сайт Федерації Пауерліфтингу України – URL: <https://ukrpowerlifting.com/>
25. Гордієнко Ю. В. Програмування спортивно-орієнтованих занять із фізичного виховання зі студентками засобами пауерліфтингу : автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02 / Ю. В. Гордієнко ; Дніпропетровський держ. ін-т фіз. культури і спорту. – Дніпро, 2016. – 21 с.
26. Завидівська Н. Н. Фундаменталізація фізкультурно-оздоровчої освіти: аспект здоров'язбережувального навчання: монографія / Наталія Назарівна Завидівська. – Київ : УБС НБУ, 2012. – 402 с.
27. Заїкін А. В. Оздоровча спрямованість занять пауерліфтингом жінок / А. В. Заїкін, В. Б. Воронецький // Вісник Кам'янець-Подільського

національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – Серія педагогічна. – 2010. – Вип. 3. – С. 173–175.

28. Вороніцький Б. В. Розвиток рухової активності студенток вищих навчальних закладів у процесі позааудиторних занять пауерліфтингом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки. Луцьк, 2018. 23 с

29. Попович О. Визначення силових показників студенток для занять пауерліфтингом / Олександр Попович, Федір Загура // Актуальные проблемы спортивных единоборств в вузах : сб. ст. XI Междунар. науч. конф. – Харьков, 2015. – Вып. 1. – С. 113–118.

30. Грибан Г. П., Мичка І. В. Педагогічні засади навчання силових вправ з пауерліфтингу студентської молоді в освітньому процесі з фізичного виховання. Вісник Кам'янець-Подільського нац. університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Кам'янець-Подільський, 2018. Вип. 11. С. 102–110.

31. Zavydivska N. The paradigm of health maintenance at Higher Education Institutions as an Important Component of Human Development in Terms of Modernity / Olga I. Zavydivska, Nataliia N. Zavydivska, Olena V. Khanikiants, Olga V. Rymar // Journal of Physical Education and Sport (JPES). – Vol. 17 Supplement. – Issue 1. – Art 9. – 2017. – P. 60–65.

32. Kim S., Park J. Effects of T1 facial feedback training on competitive state anxiety and performance in young athletes. Journal of Sport and Health Science. 2015. № 4 (3). P. 264-270. doi: 10.1016/j.jshs.2015.01.001

33. King et al. Cognitive-behavioral therapy for gamers: a study on motivation, problem solving, and emotion regulation. 2017. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5400808/>

34. Park H., Baek Y., Cha M. Player skill and technical features in video game streaming: Understanding temporal relations using temporal network analysis. Computers in Human Behavior. 2019. № 101. P. 429-437.

35. Wardle H., & Kim T. Esports and the convergence of competitive gaming and traditional sports. Journal of Broadcasting & Electronic Media. 2018. №62 (4). P. 640-655.
36. Міжнародна Федерація Паверліфтингу (IPF) <http://www.powerlifting-ipf.com/>
37. Global Power Federation (GPF) <https://web.archive.org/web/20180721163507/http://gpfederation.net/>
38. International Powerlifting Association (IPA) <https://ipapower.com/>
39. Eurasia Powerlifting Federation/Евроазиатская федерация пауэрліфтинга WPC-WPO <https://www.europowerlifting.org>
40. International Powerlifting Federation (IPF) <https://www.powerlifting.sport>
41. Global Powerlifting Committee (GPC) <https://www.europowerlifting.org>
42. World Powerlifting Federation (WPF) <https://www.europowerlifting.org>
43. World Drug-Free Powerlifting Federation (WDFPF) <https://wdfpf.co.uk/>
44. World Powerlifting Alliance (WPA) <http://apa-wpa.com/>
45. World Powerlifting Organization (WPO) <http://www.worldpowerliftingorganization.com/>
46. World Association of Bench Pressers and Deadlifters (WABDL) <https://wabdl.org/worlds/>
47. European Drug-Free Power Athletics Union <https://www.europowerlifting.org/>
48. IPF Національна федерація пауерліфтингу України (<http://powerlifting-upf.org.ua>)
49. IPF Федерація пауерліфтингу Вінницької області ФПВО (<https://web.archive.org/web/20130924055654/http://powerlifting.vn.ua/>)

50. IPF Дніпропетровська обласна федерація пауерліфтингу ДОФП (<http://powerlifting.dp.ua>)
51. IPF Федерація пауерліфтингу Харківської області ФПХО (<https://web.archive.org/web/20190119222616/https://powerkharkov.org/>)
52. IPF Федерація пауерліфтингу Чернівецької області ФПЧО (<https://web.archive.org/web/20161003013351/http://powerlifting.cv.ua/>)
53. IPF Федерація пауерліфтингу Донецької області ФПДО (<http://www.powerlifting-fpdo.org.ua>)
54. WPO/WPC Україна (<http://powerlifting.in.ua/>)
55. UPC Ukrainian Powerlifting Committee (<http://www.power-committee.com.ua>)
56. Всеукраїнська Організація Пауерліфтингу (<http://www.powerlifting.org.ua>)
57. Українська Бездопінгова Федерація Пауерліфтингу (<https://web.archive.org/web/20090727081507/http://udfpf.org.ua/>)
58. GPU — global power union Україна (<https://web.archive.org/web/20141218134844/http://gpunion.com.ua/>)
59. WPA Ukraine — (ВПА Україна) (відділення WPA в Україні, на базі якого створено Європейський підрозділ WPA). Президент Вадим Коцага. <http://wpa-ukraine.com/>
60. 100 % UKRAINE (RAW 100 %) <http://rawpowerlifting.com.ua/>
61. Світові рейтинги в пауерліфтингу <https://www.openpowerlifting.org/rankings/ipf93/men>
62. Regional Training Center or USA Powerlifting Friendly Gym <https://www.usapowerlifting.com/gyms/>
63. Рейтинги змагань з пауерліфтингу в Україні <https://ukrpowerlifting.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8-%D0%B7%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%8C/>

64. Циба Ю., Ніколайчук О., Богданюк А. Тенденції розвитку класичного пауерліфтингу на сучасному етапі. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура, 107-114, 2019.

65. Згуровська А. Монополія чи конкуренція: організаційні проблеми вітчизняного спорту (на прикладі черліденгу) / А. Згуровська, Т. Кропивницька // Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XV Міжнародної конференції молодих вчених, 29 червня 2023 р. [Електронний ресурс]. - К., 2023. - С. 19-20.

66. Prapavessis, H., Grove, J. R., & Eklund, R. C. (2004). Self-presentational issues in competition and sport. *Journal of applied sport psychology*, 16(1), 19-40.

67. World_Powerlifting_Congress
https://en.wikipedia.org/wiki/World_Powerlifting_Congress)